

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 grudnia 2022 r.

Pozycja 199

POSTANOWIENIE z dnia 29 września 2022 r. Sygn. akt Ts 5/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Spółdzielni Mieszkaniowej w K., w sprawie zgodności:

- 1) art. 1 pkt 1b ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo Spółdzielcze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1596) w zakresie, w jakim „do art. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych [Dz. U. z 2018 r. poz. 845] dodaje ust. 9”, z art. 2 w związku z art. 121 ust. 2, art. 12 w związku z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 1 pkt 2b ustawy o zmianie wymienionej w punkcie 1 w zakresie, w jakim „do art. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych [Dz. U. z 2018 r. poz. 845] dodaje ust. 3¹”, z art. 2 w związku z art. 121 ust. 2, art. 12 w związku z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji;
- 3) art. 1 ust 7 i 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 845) w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie wymienioną w punkcie 1, z art. 2, art. 12 w związku z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

- 1) nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej w zakresie badania zgodności art. 1 ust. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 845) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo Spółdzielcze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1596) z art. 2, art. 12 w związku z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji;
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału 30 grudnia 2020 r. (data nadania) Spółdzielnia Mieszkaniowa (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła o stwierdzenie, że: 1) art. 1 pkt 1b ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo Spółdzielcze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1596; dalej: ustawa zmieniająca) w zakresie, w jakim do art. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 845; dalej: ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych) dodaje ust. 9, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 121 ust. 2 Konstytucji; 2) art. 1 pkt 2b ustawy zmieniającej w zakresie, w jakim do art. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dodaje ust. 3¹, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 121 ust. 2 Konstytucji, a także że 3) art. 1 ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą jest niezgodny z art. 2, art. 12 w związku z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji. Skarżąca sprecyzowała przedmiot skargi i wzorce kontroli w piśmie procesowym z 7 marca 2022 r., wnosząc jak w komparycji niniejszego postanowienia.

Skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału w związku z następującą sprawą.

Sąd Okręgowy w K. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 11 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]) nakazał skarżącej przyjęcie R.P. (właścicielki lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość lokalową znajdującą się w nieruchomości wspólnej zarządzanej przez skarżącą) w poczet jej członków. W uzasadnieniu wskazał, że podstawą prawną roszczenia powódki jest art. 3 ust. 3¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Przepis ten wszedł w życie 9 września 2017 r. w wyniku nowelizacji ustawą zmieniającą. Powódka spełniła wszystkie przesłanki wynikające z tego przepisu (złożyła wniosek wraz z deklaracją przystąpienia w poczet członków spółdzielni odpowiadającą warunkom formalnym wynikającym z art. 16 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, Dz. U. z 2021 r. poz. 648, ze zm.). Od wyroku Sądu Okręgowego skarżąca wniosła apelację, wskazując m.in. na niekonstytucyjność art. 1 ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wyrokiem z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w S. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny) oddalił apelację skarżącej. Nie znalazł również podstaw do wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją art. 1 ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wskazawszy na wyrok Trybunału z 5 lutego 2015 r. (sygn. K 60/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 11) zwrócił uwagę, że z konstytucyjnego punktu widzenia niedopuszczalne jest by „podmioty niemające interesu w realizacji ustawowych celów danej spółdzielni mogły korzystać z praw korporacyjnych, a tym samym osłabiać możliwość wpływania na decyzje przez członków, których potrzeby mieszkaniowe zaspokajane są przez tę spółdzielnię. W ocenie Sądu Apelacyjnego *a contrario* nie powinno być w związku z tym tak, że ogranicza się dostęp do członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej osobom, które mają oczywisty interes w tym, by zostać członkiem spółdzielni, skoro zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych spółdzielnia ma obowiązek zarządzania nieruchomościami stanowiącymi jej mienie lub nabyte na podstawie ustawy mienie jej członków. Może także zarządzać nieruchomością niestanowiącą jej mienia lub mienia jej członków na podstawie umowy zawartej z właścicielem (współwłaścicielami) tej nieruchomości (art. 1 ust. 5 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych). W odniesieniu do właścicieli wyodrębnionych lokali przystąpienie do spółdzielni celem możliwości realizacji przysługującego prawa własności i w ramach jego wykonywania partycypowania w zarządzie nieruchomością wspólną powinno mieć charakter priorytetowy” (s. 8).

Powyższe orzeczenie, wskazane przez skarżącą jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało jej doręczone 2 października 2020 r.

Od tego rozstrzygnięcia skarżąca wniosła skargę kasacyjną, która została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt [...]. W związku z tym Trybunał, postanowieniem z 6 września 2021 r., zawiesił postępowanie do czasu jej rozpoznania. Sąd Najwyższy postanowieniem

z 24 września 2021 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w związku z czym postanowieniem z 15 lutego 2022 r. Trybunał podjął zawieszone postępowanie.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 22 lutego 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 1 marca 2022 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: sprecyzowanie jej przedmiotu, tj. wyjaśnienie, czy skarżąca kwestionuje konstytucyjność – tak jak w pkt 3 *petitum* skargi – art. 1 ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, czy także ust. 7 tego przepisu; wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącej wyrażona w art. 2 w związku z art. 121 ust. 2 Konstytucji została naruszona przez zakwestionowany w skardze art. 1 pkt 1b i 2b ustawy zmieniającej; wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa skarżącej wyrażone w art. 32 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji i w jaki sposób – zdaniem skarżącej – zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze przepis ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą; wyjaśnienie, w jaki sposób poddany kontroli Trybunału przepis ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych narusza „wolność tworzenia i działania zrzeszeń” (art. 12 w związku z art. 58 ust. 1 Konstytucji); uzasadnienie zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów z wolnościami lub prawami skarżącej, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

W piśmie procesowym z 7 marca 2022 r. (data nadania) skarżąca odniosła się do zarządzenia.

Zdaniem skarżącej zaskarżone przez nią przepisy ustawy zmieniającej zostały uchwalone z naruszeniem zasad tworzenia prawa. Ich treść została bowiem wprowadzona do ustawy na podstawie poprawek Senatu, dotyczących innych kwestii niż uregulowane w ustawie przyjętej przez Sejm. Taki tryb uchwalenia ustawy „godzi w zasadę ochrony zaufania jednostki do państwa oraz stanowionego prawa” (art. 2 Konstytucji, s. 12 skargi). Jest niezgodny także z art. 121 ust. 2 Konstytucji „który wskazuje jaka jest rola Senatu w procesie uchwalania ustawy, w kontekście możliwości wprowadzania poprawek do tekstu ustawy uchwalonej przez Sejm” (s. 13 skargi). W piśmie procesowym z 7 marca 2022 r. skarżąca oświadczyła, że jej wolą było „skonstruowanie zarzutu niezgodności art. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 1 pkt 2 lit. b [u]stawy nowelizującej z art. 2 i art. 121 ust. 2 Konstytucji RP w powiązaniu [z] wzorcami wskazanymi w pkt 3 *petitum* skargi, tj. z art. 12 w zw[iązku] z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Intencja ta znajduje potwierdzenie w treści pkt 2 *petitum*, w którym wskazano jako wzorzec kontroli właśnie art. 2 Konstytucji RP” (s. 3). Skarżąca zarzuciła, że „naruszenie przez ustawodawcę trybu ustawodawczego określonego w art. 121 ust. 2 Konstytucji RP, stanowiące przez to naruszenie zasady legalizmu, zasady bezpieczeństwa prawnego oraz zasady praworządności, wynikających z art. 2 Konstytucji, doprowadziło do przyjęcia przepisu art. 1 ust. 9 [oraz art. 3 ust. 3¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych], w który[ch] Skarżąca doszukuje się naruszenia jej praw wynikających z art. 12 w zw. z art. 58 ust. 1, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji” (s. 4). Niezależnie od powyższego zarzuciła także, że przepisy ustawy nowelizującej naruszają wyrażone w art. 2 Konstytucji prawo „do podlegania przepisom prawa uchwalonym w prawidłowym trybie ustawodawczym” (s. 5).

Zakwestionowanemu w skardze art. 1 ust. 7 i 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych skarżąca zarzuciła naruszenie „wolności tworzenia i działania zrzeszeń” (art. 12 w związku z art. 58 ust. 1 Konstytucji), „zasady równości wobec prawa i prawa do równego traktowania przez władze publiczne” (art. 32 Konstytucji), a także „zasady równej dla wszystkich ochrony prawa własności i innych praw majątkowych” (art. 61 ust. 2 Konstytucji). Zdaniem skarżącej „zaskarżona norma” narusza powyższe wolności i prawa poprzez „brak obowiązku wniesienia wpisowego”. Ponadto – tak jak w przypadku zakwestionowanych przepisów ustawy zmieniającej – skarżąca łączy naruszenie swych praw z wadliwym – jej zdaniem – trybem uchwalenia art. 1 ust. 7 i 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. W przekonaniu skarżącej ustawodawca, nowelizując przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, nie uwzględnił także dotychczasowego orzecznictwa Trybunału

Konstytucyjnego, w szczególności wyroku z 5 lutego 2015 r. (sygn. K 60/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 11).

W piśmie procesowym z 7 marca 2022 r. skarżąca wskazała ponadto na naruszenie „zasady równości i zakazu dyskryminacji, a przez to wolności skarżącej do kształtowania składu osobowego zrzeszenia” (art. 32 w związku z art. 12 i art. 58 ust. 1 Konstytucji), „prawa do kształtowania wewnętrznej polityki w zakresie członkostwa oraz polityki finansowej” (art. 12 i art. 58 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania.

2. Po wstępnym rozpoznaniu skargi konstytucyjnej Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że spełnia ona przesłanki nadania jej dalszego biegu (art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK) w części, w której skarżąca zakwestionowała zgodność z Konstytucją art. 1 ust. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 845; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1208; dalej: ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych).

2.1. Skarga konstytucyjna została sporządzona przez adwokata, który przedstawił pełnomocnictwo, o którym mowa w art. 53 ust. 2 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną. Od wyroku Sądu Apelacyjnego w S. I Wydział Cywilny z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia. Złożona przez skarżącą skarga kasacyjna została natomiast oddalona przez Sąd Najwyższy postanowieniem z 24 września 2021 r. (sygn. akt [...]).

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi, zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Wyrok Sądu Apelacyjnego został doręczony pełnomocnikowi skarżącej 2 października 2020 r., natomiast skarga została złożona w Trybunale 30 grudnia 2020 r. (data nadania).

2.4. Określony został przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK).

2.5. Skarżąca wskazała, które jej konstytucyjne wolności i prawa i w jaki sposób zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK). Przedstawiła także uzasadnienie sformułowanych w skardze zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

2.6. Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK. Sformułowanych w niej zarzutów nie można uznać za oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK. Ich ocena wykracza poza zakres wstępnej kontroli skargi.

3. Skarga konstytucyjna nie spełnia natomiast warunków formalnych umożliwiających nadanie jej dalszego biegu w części dotyczącej art. 1 pkt 1b oraz 2b ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo Spółdzielcze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1596; dalej: ustawa zmieniająca), a także art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

3.1. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK zobowiązuje skarżącego do określenia przedmiotu skargi, tj. do wskazania przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego wydano w jego sprawie orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z ustawą zasadniczą. Zakwestionowany przepis ma być więc podstawą ostatecznego orzeczenia, zaś jego normatywna treść źródłem naruszenia wolności lub praw występującego ze skargą konstytucyjną.

3.2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że art. 1 pkt 1b i 2b ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie był podstawą żadnego z orzeczeń dołączonych do skargi.

3.3. Zaskarżony art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, który stanowi, że w zakresie nieuregulowanym w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych stosuje się przepisy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 648, ze zm.) także nie był podstawą prawną żadnego z wyroków dołączonych do skargi konstytucyjnej. Sytuację skarżącą kształtował bowiem art. 1 ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

3.4. Skoro art. 1 pkt 1b i 2b ustawy zmieniającej oraz art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie były podstawą orzeczenia, które skarżąca wskazała jako ostateczne, to w tym zakresie analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

3.5. Powyższa okoliczność jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze dalszego biegu w zakresie badania zgodności z Konstytucją art. 1 pkt 1b i 2b ustawy zmieniającej oraz art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Mając powyższe na względzie Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na punkt 2 postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.